

לימוד היומי דקה ליתנו

שולחן ערוך	עלים לתרופה	משנה ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוה"ר	יום לחדש	יום
ד, ה, ט, י, יא, יב, יג, יד, טו, טז, יז	שעא-שעב	חזרה	רכו	ב	י"ט	שבת
ה, ז, ט, יא, יג, יד, טו, טז, יז, יח, יט, כ, כא, כב, כג, כד, כה, כו, כז, כח, כט, ל	שעג-שעד	מז	רכה	ב: רכז	כ'	א
ה, ט, יא, יג, יד, טו, טז, יז, יח, יט, כ, כא, כב, כג, כד, כה, כו, כז, כח, כט, ל	שעה-שעו	מז:	רכט	ג	כ"א	ב
ה, ז, ט, יא, יג, יד, טו, טז, יז, יח, יט, כ, כא, כב, כג, כד, כה, כו, כז, כח, כט, ל	שעה-שעה	מח:	רל	ג:	כ"ב	ג
ה, ז, ט, יא, יג, יד, טו, טז, יז, יח, יט, כ, כא, כב, כג, כד, כה, כו, כז, כח, כט, ל	שעט-שפ	מח:	רלא	ד	כ"ג	ד
ה, ז, ט, יא, יג, יד, טו, טז, יז, יח, יט, כ, כא, כב, כג, כד, כה, כו, כז, כח, כט, ל	שפא-שפב	מט:	רלב	ד:	כ"ד	ה
ה, ז, ט, יא, יג, יד, טו, טז, יז, יח, יט, כ, כא, כב, כג, כד, כה, כו, כז, כח, כט, ל	שפג-שפד	חזרה	רלג	ה	כ"ה	ו

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

325 | פרשת פנחס | י"ט תמוז תשפ"ג

דבר המערכת

ימי 'בין המצרים' נחשבים לימי ירידה, אך כמובן שכלל ברזל בידנו שהירידה צריכה להתהפך לתכלית העלייה, וכגודל החושך כן גודל האור שיימשך אחר כך. וכך גם בגלות הכללית; דווקא לפני התגלות אורו של משיח בו יבהיק אור אין סוף, צריך שיהא זמן גלות של חושך ומיצר הנדמה כאין סוף.

ימי 'בין המצרים' יש להם השנה משמעות חיה יותר. משנאי ה' הניפו את הגרון האכזרי על עולמה של היהדות החרדית בארץ הקודש, כל רודפיה ושואניה השיגוה בין המצרים, עננים שחורים מכסים את הארץ בדמות 'גזירת הגיוס' הנוראה, ועמם כל שאר גלי מבול האפיקורסות.

אלא שיחד עם זה, הוכינו **בכפלי כפלים, שמרוב בלבול ותמיהון לבב, גם הצעקה שהייתה צריכה להישמע מסוף העולם ועד סופו עדיין לא נשמעה כראוי.** הלבבות אטומים, הרגשות מאובנים, ואנחנו עניי הצאן אנה אנו באים.

רבי נתן בזעקותיו המרות על גזירת הגיוס בימיו, מתחנן לפני השי"ת: "למִדְנֵנו איך לסדר תפילות ותחינות ובקשות וצעקות ושוועות וזעקות לפניך על גזירה הרעה הזאת, לְבִטְלָהּ מאתנו. אוי מה היה לנו בדור העני הזה, אוי אוי, מה נעשה, להיכן נברח. גיוואלד ריבוננו של עולם, וואס טוהט מען, גיוואלד גיוואלד, אוי אוי, ביטער, זייער ביטער. מען ווייסט גאר נישט וואס צו רעדן, דאס הארץ איז זייער פארשטיינערט!" (ליקוטי תפילות, קמד).

ללמדך שגם כאשר אין יודעים מה לומר ומה לדבר בעת צרה שכזאת, וגם כאשר הלב הוא לב אבן - צריך עכ"פ לומר את זה עצמו לפני השי"ת, ולעשות מזה עצמו שיחה לפני אבינו שבשמים. "כמו שהזהיר אדמו"ר ז"ל ואמר: רק שלא יתייאר מן הצעקה והתפילה, אבי מע איז זיך ניט מייאש פון שרייען, מע שרייט מע בייט" (ליקוטי הלכות, תפילת המנחה ז, פט). כי אז אנו מובטחים שהירידה תתהפך לתכלית העלייה בעז"ה.

העורכים

למען אחי ורעי אֲדַבְרָה

וכמו כן כשמתבודדים ומדברים דיבורי רצונות אל ה', וכשמדברים דיבורי התחזקות והתעוררות בין אדם לחברו. וכאשר מעוררים אצל האדם נקודה זו, יש לו כח להתעורר ולהתחדש לשוב אל ה'. [ראה על כך בהרחבה בליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ל"ד].

ולכן, כאשר מנו את ישראל אחד אחד, הבליטו שוב את הטוב המיוחד של כל אחד, ועל ידי זה היו יכולים להתחדש לדבר דיבורים קדושים, ובכך תיקנו את הפגם הנורא אליו נפלו בעצת בלעם.

והוא מוסיף: בהמשך הפרשה מבואר כי משה רבינו נסתלק בגלל 'מי מריבה' - המחלוקת היא שגרמה למשה רבינו להסתלק מן העולם והיא שגרמה גם לגלות לאחר זמן. אם משה היה נכנס לארץ היה נגמר התיקון ושוב לא היו גולים משם.

מחלוקת זו כללה גם את המחלוקת שבין אדם לחברו; לא היתה אז תמימות דעים בין ישראל עצמם, והיא שגרמה להם לבסוף שלא יוכלו לדבר זה עם זה בעבודת ה'. ובהעדר הדיבור לא היה מה שיתקן את פגמיהם, והיא שהביאה להעלמת אורו של משה ולשורש החורבן כולו.

כי "כשחס ושלום אין שלום בין ישראל בין אדם לחברו, בודאי אין יכולים לדבר זה עם זה ביראת שמים, מחמת המחלוקת שביניהם. ואפילו כשאין מחלוקת אלא שאין האהבה בשלימות בין ישראל, שמצויים לאהוב אחד את חברו כנפשיו כמו שכתוב 'ואהבת לרעך כמוך', ובפרט החברים העוסקים בתורה שצריכים לזהר ביותר ויותר שיהיה ביניהם אהבה רבה, כמובא גודל האזהרה שהזהיר האריז"ל על אהבת החברים בלי שיעור. וכשאין האהבה בשלמות אינם יכולים לדבר זה עם זה כראוי, ואינם מאירים זה בזה אור הנקודה הקדושה" (ליקוטי הלכות, שם).

זה נראה כל כך פשוט ורגיל; אין 'מחלוקת', אבל האהבה אינה בשלימות, לא מוצאים שפה משותפת בגלל חילוקי דעות שונים. אמנם אין שנאה, אבל גם אהבה אין. אבל באמת זה חמור מאד, זה גוזל את התקוה לתקן את הכל ע"י נקודת האהבה הקדושה שהיא שורש התיקון.

בימים אלו בהם אנו רוצים לתקן ולבנות מחדש את המקדש שבלבנו ואת המקדש הכללי, עלינו לעמוד על נקודת האהבה שבין אחד לחברו. לא לתת ללבוש של תוכחה וביקורת על המשך בעמוד ד'

"אני לא שונא אותו חלילה, אבל הוא כל כך שונה ממני, יש לו דעות כל כך שונות מדעותיי, ממש מהיפך להיפך, הוא מתנהג בכל מיני דברים שלא לרוחי, איך אני יכול למצוא עמו שפה משותפת בעבודת ה'...".

עומדים אנו בתחילתם של ימי בין המצרים, הימים שנועדו לבנות בהם את בית המקדש, הזמן שבו אנו צריכים לייחל ולעמוד להחזיר עטרה ליושנה ולהשיב בנים לשולחן אביהם שבשמים, וזה מחייב אותנו להתבונן על גורמי החורבן ולעשות כל שביכולתנו לתקן ולבנות את העתיד.

רבי נתן כותב: "באמת כל חורבן בית המקדש היה על ידי פגם השלום, כמו שאמר חז"ל שעיקר חרבן בית המקדש היה על ידי שנאת חנם בבית שני, ועל ידי חלוקת מלכות בית דוד בבית ראשון, וגם עתה, עיקר עיכוב ביאת משיח ובנין בית המקדש, הוא מחמת מחלוקת שנתרבה בעונותינו הרבים" (ליקוטי הלכות, ברכות הראיה ד, ו).

אם זה היה הגורם לחורבן בעבר וזה המעכב בהווה, על כרחנו חייבים אנו לתת את הדעת לתקן את אותה שנאת חנם. רבי נתן מוסיף (שם, הלכות תשעה באב ב, א) שגם תענית שבעה עשר בתמוז - כמו כל התעניות שמתענים על החורבן - נועדה לתקן השלום. שכן, לא חרבה ירושלים אלא בשביל שנאת חנם, ועל כן מתענים לתקן זאת, וכדברי רבינו הקדוש (ליקוטי מוהר"ן, ח"ב סי' ס) שעל ידי התענית נתתקן המחלוקת ונעשה שלום. וכמובן שכל ההשתוקקות והאבלות והצפייה בכל ימי בין המצרים צריכים שיוסבו על עיקר זה.

רבי נתן (בליקוטי הלכות, נשיאת כפים ה, טז) מבאר גם את הנאמר בפרשתנו, שאחר שהכניע פנחס את קליפת בלעם הרשע שטימא את ישראל ורבים מתו במגפה, נצטוה משה שימנה שוב את בני ישראל היוצאים ללחום מלחמת ה'. וכך הוא מבאר:

כוונת ה' יתברך בכך הייתה, מפני שפגמי הקדושה מחריבים את הלב, והעצה על כך היא לעורר את הנקודה הטובה הנצחית והמיוחדת שגנוזה בכל אחד ואחד מה שאין בחברו, ואשר נקודה זו אינה יכולה להיפגם בשום אופן ובשום מצב. נקודה זו מתעוררת על ידי שלושה נקודות של דיבור; כשמדברים דיבורים קדושים של הצדיק,

פניני אור

אמרות טהורות מרביה'ק ותלמידיו

ידוע הדבר שמוהר"ן ז"ל קְשֶׁה ה' אומר בגמרא אמירת 'תקון חצות' המְשַׁנְּיִת מְמַסְכֶּת תְּמִיד "בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת הַכְּהֻנִּים שׁוֹמְרִים", הִיא אֲמָרָה בְּהִתְחַדְּשׁוֹת וּבְהִתְלַבְּבוֹת גְּדוּלָה מְאֹד.

(שיח שרפי קודש)

תגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 7:13 - ניץ ההמה 5:35 - סוזק"ש 8:17
צאת השבת 8:30 - צאה"ש לר"ת 9:06

כפרת העוון בכח השלום!

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. והייתה לו ולירעו אחריו ברית כהנת עולם ה'כהונה' היא סוד ה'חסד' וה'שלום'.

אהרן הכהן, הראש והראשון לשבט ה'כהונה', היה "אוהב שלום ורודף שלום". וכך גם כל זרעו אחריו אשר זכו ל"ברית כהונת עולם", הם סוד ה'חסד' וה'שלום', בבחינת "ברית שלום".

ואכן, זהו כוחם של הכהנים, לכפר על עוון ישראל. שכן, הם כוללים אותם כולם יחד בסוד האהבה והשלום, ובזה מתכפרים עוונותיהם.

וביותר ע"י הכהן הגדול ביום הכיפורים, אשר אז מבטלים את כל השינויים והפירושים, וכוללים את כל ישראל יחד במקום האבן שתינה בקודש הקדשים, ובזה מתכפרים כל עוונותיהם (עיין באריכות בליקוטי הלכות, ברכות הראיה הלכה ד' אות ו').

ולעניינינו למדנו, שככל שתשרה בינינו אהבה ושלום, כך יתבטלו ויתכפרו עוונותינו!

ביטול כל החרפות!

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום

מי שפגום בבריתו, נופל לידי חרפות ובזיונות, כמו שכתוב "חרפה שברה לבי" - שכשהאדם נופל לתאוות רעות, הבאות מ'שבירת כלים', בא לידי חרפה. וכמו שכתוב בדינה "לא נוכל לתת את אחותינו לאיש אשר לו ערלה כי חרפה היא לנו".

ולהיפך, על ידי שמירת הברית, זוכים לשלום. כי מתחבר לאור האהבה הקדושה [אשר גם אחר השבירת כלים נשאר אור ה'חסד' ביסוד דאצילות, וע"י שמירת היסוד מתחברים לאור ה'חסד' והאהבה] ועל ידי זה מתבטלים כל החרפות, כמו שכתוב "על כל פשעים תכסה האבה".

ולכן, כאשר קינא פנחס קנאת ה' צבאו"ת על הפוגמים, זכה ל"ברית שלום"!

(עי' פ' ליקוטי מוהר"ן תורה ל"ד, עיי"ש באריכות)

סוד ה' קטיעה

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום

נתתיק כאן חידוש נפלא, מאת העילוי רבי איציקל אוטוואצקער זצוק"ל, שכתב במכתבו לאחד מאנ"ש:

"את בריתי שלום שכתוב ואו קטיעה, וכתוב כי לכן כתיב ואו קטיעה כי יעקב כתיב פעם אחת בואו מלא ועל כן כתיב כאן ואו קטיעה, והוא קשה הבנה. אך יתיישב ע"פ המבואר בליקוטי מוהר"ן תורה פ' כי מסירת נפש נמשך מחמת שוא"ו א"א לקרוא בלא הוא"ו שניה, והוא"ו הראשונה הוא יעקב והשניה הוא יוסף, ומסירת נפש נמשך מוא"ו שניה שהוא יוסף, וזה הוא בחי' שלום גבורות וחסדים עיי"ש הענין הנפלא. והוא"ו שניה הוא ואו"ו קטיעה שהוא רק נמשך אחר הראשון. ופנחס מסר נפשו, ולכן כתיב ואו"ו קטיעה שמשם נמשך מסירת הנפש, וכתיב זה בתיבת שלום, כי זהו הוא שלום. וביעקב כתיב פעם אחת מלא כי הוא ואו"ו הראשונה, עיי"ש כל התורה ותבין כי קיצרתי".

(שאירת ישראל, מכתב קב)

שאלה:

ידוע שבחסידות ברסלב יש מקורבים מכמה וכמה קהילות, אשר כל אחד מהם יש לו לבוש שונה במקצת, ומזה נשתרבו הרגשה אצל כמה, שאין קפיא ברסלב על סוג המלבושים. ורציתי לשאול האם אכן אין שום ענין ע"פ רבינו ומוהרנ"ת ללכת במלבושי החסידים, מלבושי ישראל הוותיקים?

תשובה:

חילוק גדול יש בין סוגי המלבושים שיש בקהילות ישראל החרדים לדבר ה', לבין מלבושים אשר השתרבו אצל ישראל מהגויים ותרבות הרחוב.

כך שגם אם יש בברסלב כמה סוגי לבושים, הרי שכולם הם לבושים הנהוגים בקהילות ישראל החרדים לדבר ה'. אך מלבושים שמקורם בתרבות הרחוב, הם מוקצים מחמת מיאוס.

וכבר שיבח רבינו את כלל האדמו"רים - גם אלו שמצד עצמם אינם צדיקים גדולים - בכך שהם מרחיקים את חסידיהם מהתרבות הרחובית, ואמר:

"אלמלא לא היה בהם רק מה שמרחקים ממנהגי הקלי עולם, ההולכים ומנהיגים עצמם דייקא בדרכי העכו"ם, והולכים בדרכי החקירות וחכמות, וכוונתם דייקא להדמות עצמם במהלכן ובמלבושיהם ובמנהגיהם כמנהגי העכו"ם, כאשר נתפשט עכשיו בעוונותינו הרבים. ואם לא היו פועלים הצדיקים כי אם מה שמרחקין מהם - גם כן דים!" (חיי מוהר"ן, תכא).

והאר"ך מוהרנ"ת כמה פעמים באזהרה גדולה, להתרחק מכל דמיון לתרבות הגויים והרחוב, ולא ללבוש שום לבוש שיש בו סרך דמיון אליהם רח"ל.

"וצריכין להתרחק מהם בכל הדברים, שלא להתדמות להם בשום דבר שבעולם, אף על פי שאין בזה הדבר שום איסור מצד עצמו, אף על פי כן אסור להתדמות להם בשום ענין שבעולם, ואסור ללבוש במלבושיהם וכו', כי בזה כלול כל התורה כולה! ... ועל כן צריך להתלבש במלבושי ישראל דייקא, ולהתדמות בכל דבר לדרכי החכמים והצדיקים האמתיים, כמו שאמרו רז"ל 'הידבק בתלמידי חכמים', וכמו שכתוב 'הולך את חכמים יחכם'. כי על ידי שמדמין עצמם במעשיהם ובהנהגותיהם לדרכי הכשרים האמתיים, על ידי זה זוכין להיכלל בהם, ולסוף יהיה באמת כמותם" (ליקוטי הלכות, חוקות העכו"ם ב, א).

ואכן, אנ"ש לדורותיהם היו לבושים במלבושים חסידיים. וצאצאיו של מוהרנ"ת הקפידו אף על הלבוש החסידי של כובעי משי ומכנסיים קצרות וגרביים ארוכות וכיו"ב, וכמסופר:

לבשי בגדי תפארתך עמי!

"רבי לוי יצחק הכיר לראשונה את האחים היקרים רבי דוד צבי ורבי מיכלי בבואו על קיבוץ ראש השנה תרע"ה, והיה הלב מתרונן לחזות בזיו פניהם הקדושות, שהיה נסוך על פניהם חן דקדשה, והיו לבושים בכובעים חסידיים [כובעי קמט / משי], וכן היו לבושים כמנהג חסידים קדמונים במכנסיים קצרים וגרביים ארוכות, כי בלבוש זה היו הולכים היראים בשנים הקודמות, עד שנכנסה רוח ה'מאדע' והשתנתה צורת הלבוש אף בקרב היראים והשלמים, ואלו בהם לא נתפסה רוח זו, כי היתה להם מידת התמימות כפי שהושרש במשפחתם מזקנם מוהרנ"ת, לבלי להתבלבל כלל מרוחות הזמן" (שיש"ק החדש, חלק ב, תרעב. ושם מובא שכך לבש גם ראב"ר).

ומן הענין לציין למכתב נפלא שכתב רבי שמואל שפירא, למקורב שהתקרב מבית חסידי של אדמו"רים, והסתפק אם להמשיך בלבשו גם לאחר התקרבותו לרבינו, וכתב לו רבי שמואל:

"אל יתרפה מהמלבושים של היראים והחסידיים, כי אין זה סותר חס ושלום לדעת רבינו הקדוש זצ"ל, ועיין בליקוטי הלכות יורה דעה א' בהלכות עכו"ם כמה צריכים להתחזק ללכת במלבושי ישראל ולהתרחק מהמלבושים של הגוים, וכבר אמרו חז"ל 'לא תתלו בוקי סריקי בר' נחמן'.

וזקני אנ"ש בירושלים עיר הקודש ת"ו, כלם הלכו במלבושים של חסידים ויראים. והרב הצדיק ר' שלמה וועקסלר זצ"ל שהוא ידוע לכל אנ"ש, היה הולך אפילו בחול עם תגורה ועם ווייסע זאקין [=גרביים לבנות].

וכל עיקר דעת רבינו הקדוש הוא לחזק אותנו ללכת בדרכי אבותינו הקדושים מעולם כמבואר בעלים לתרופה. רק שרבונו הק' מקרב את הכל אפילו את הפושעי ישראל, אבל עיקר התכלית הוא ללכת בדרכי אבותינו, כן נזכה ללכת בדרכיו ובהם עולם ניוושע, אמן כן יהי רצון".

ולמותר לציין, שכשמדובר גם בענייני צניעות הבנים והבנות - בוודאי אסור לנו לזוז זיז כלשהו מדרכי אבות, ולהימשך רח"ל אחר תרבות הרחוב הקלוקל.

ונסיים בדבריו של הר"מ שליט"א:

"ראוי להעיר על מה שנתפשט כיום גם בבתים כשרים ההולכים בדרכי הצניעות, שמלבישים לילדות קטנות בגדי פריצות, והוא פלאי, כי בשלמא הגדולים יש להם יצר הרע, אבל קטנים מה חטאו שמלבישים אותם כך?! ולפעמים הוא ממש בגדר בזיון בלתי נסבל איך שמלבישים את הקטנים. אין זה אלא מחמת ה'מאדע' (= אופנה) שנתפסת בעיניהם כהלכה למשה מסיני; ומדוע אין ההורים רואים איזה חן אמתי יש לתינוקות כאשר מלבישים אותם בגדים ארוכים וצנועים, האם יש חן ויופי יהודי יותר מזה לילדות קטנות" (אוסף אמרים, קדושה וטהרה, מאמר יב אות ג).

פנינים מאירים וחידושים מזוהרים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת פנחס

שממיתין את הרוצח. (ועיין שם שמביא עוד דוגמאות להתכללות המידות).

בעל שם טוב פרשת פינחס אות א הלימוד והקשר ממשפחות אזני ואצבון לאזני משפחת האזני (במדבר כו, טו), פירש רש"י ז"ל אזני הוא אצבון, ורבים תמחו מה שייכות יש לאלו השמות להדדי. ושמעתי רמז מוסר שאמרו רז"ל (כתובות ה, ב) שנבראו אצבעותיו של אדם כיתדות כדי לתחבם באזניו שלא ישמע דבר רע ויהיה לאצבון כמו לאצבעון, שיתחבם האצבע לאוזן ויאטום אזניו מלשמע דבר רע.

מוסרי של"ה פינחס

גבורה וכן בגבורה נכלל חסד.

וכיצד היא הכלליות, כי המשפיע הוא מצד החסד והמקבל הוא מצד הגבורה וכו', ולמשל כששופכים מכלי גדול משקה לצלוחית, הנה הצלוחית אינה מקבלת לתוכה רק כמידתה אבל הכלי ששופכים שהוא המקבל יש לה מדה וגבול וכו'. ובחסדים יש גם כן צד שמאל דהיינו שמשפיע למקום שאינו ראוי וכו', וכן מצד הדיון יש גם כן ימין, דהיינו בשפיכות דמים שהוא מצד הדיון יש לפעמים שפיכות דמים שהוא מצוה כמו מיתת בית דין במה

עיקר המידות הוא הפנימיות ששם הם מתכללים

בקנאו את קנאתי (במדבר כה, יא). אמר הבעל שם טוב עיקר העבודות הוא שידבק בפנימיות של המידות והוא החיות של המידות, ולא ידבק בחיצוניות המידות, כי אם הוא מדבק עצמו דרך משל למדת החסד בחיצוניות, אם כן אינו מדובק בגבורה, כי בחיצוניות הם נפרדים, שאם הוא חסד אינו גבורה, אבל בפנימיות כתיב (מלאכי ג, א) אני ה' לא שנית, ונכלל הכל. אם כן האדם הרוצה לעבוד את ה' צריך לידבק בפנימיות החיות של המידות ששם כלול כל המדות, ואם כן בחסד נכלל

עיקרי דינים בכתובת סת"ם

הבחנת תינוק

כל אות שאנו מספקים על כשרות מחמת תמונת צורת האות, לדוגמא: כשמספקים על גודל האות אם יש בו שיעור של ו"ו או שהוא ו"ד, או שמספקים בעצם הצורה של האות אם הוא עגול ככ"ף או מרובע כב"ת. מראים לילד שמורגל באותיות ובקי בצורתן שעדיין אין לו הבנת הנקרא (בין גיל 5 ל-7) וכפי מה שיאמר כך יוכרע הדבר, אם יודע לקרוא כצורתה כשר, ואם יאמר שאינו מכיר את האות או שמחליפה באות אחרת פסול (ש"ע סי' לב סט"ז).

והטעם שסומכים על התינוק, לפי שאף שניתנה צורת ותמונת האותיות מסיני, הרי לא ניתנה תורה למלאכי השרת אלא לבשר ודם, וכל שנראה לבני אדם שהצורה דומה לאותה צורה המקובלת כשר. אלא שאי אפשר לסמוך בזה על ילד שכבר מבין את הבנת הענין שאז הוא שופט את התמונה כפי הבנת הענין, וכל שכן גדול שמדמה דבר לדבר ואינו יכול להתמקד על התמונה והצורה עצמה, ולכן צריכים ילד שאינו מבין את הענין ומטעם זה, כששואלים לתינוק צריכים לדעת שאכן התינוק בקי בצורות האותיות הכשרות לסת"ם, שאם אינו בקי בצורות אלו אינו יכול להכריע (ע"י שלחן הסופר פ"ב הע"ח).

יש עוד שלשה דינים בהלכות סת"ם, והם: 'מוקף גויל' חק תוכות' 'כסדרן'.

מוקף גויל

נפסק בשולחן ערוך (ס"ד וטז) שכל אות צריך להיות מוקף גויל מארבע רוחותיו (גויל הוא 'הקלף של הספר תורה', אמנם הדין שזה בכל סת"ם) שכן דרשו חז"ל ממה שנאמר 'וכתבתם' שתהא כתיבה תמה ושלמה, ואם אין קלף לבן סביב האות הרי זה חסרון בשלימות האות (תוס' גיטין כ: ד"ה לא ועוד), והב"ח (ס"ד) כתב שהוא הלכה למשה מסיני.

בדין זה יש כמה אופנים: א. ניקב הקלף סמוך לאות או באמצעותו ועל ידי זה אין קלף סביב האות. ב. כתב אות בסוף השורה והאריך את גגה עד סוף הקלף, או שכתבה בשורה האחרונה והאריך את רגלה עד סוף הקלף, ובכך נמצא שאין האות מוקפת גויל מכל רוחותיה. ג. אות הנוגעת בחברתה אף שלא נשתנה צורת האות אין היא מוקפת גויל (ס"ט).

כאשר אין קלף ריק מסביב לאות, אינו פוסל רק אם זה נעשה בשעת כתיבה. וזה מצוי, כאשר קורה טעות בשעת הכתיבה והסופר צריך לגרד מהקלף כדי למחוק את הטעות, שאם נוצר נקב בקלף על ידי הגירוד צריך להיזהר שלא יכתוב סמוך להנקב. אבל אם הקלף היה שלם בשעת הכתיבה ורק לאחר זמן ניקב צמוד לאות, כשר. ולכן אם בשעת בדיקת התפילין פתח הבדוק את הבתים בעזרת סכין ונחתך בטעות קצת מהקלף, אם לא נחתך בגוף האות רק בצידה החיצוני כשר. אמנם אם נחתך בתוך חלל האות וכל שכן בעובי האות, יתכן לפעמים שפוסל ומבטל את צורת האות, ויש לעשות שאלת חכם (עיי"ש בגי'ו'ס).

מתנה בבין המצרים

חשובה שיש בו שמחה בכל תשעת הימים, וגם בג' שבועות כדאי להחמיר. ואמר, שהגם שמדברי המשנה ברורה מוכח שעל פי הלכה מותר, אף על פי כן נוהגים להחמיר בכל תשעת הימים. עכ"ד. ובשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"ד סי' פד) כתב שאמנם לקנות טבעת בשביל כלה בשעת שידוכין הוא יותר חמור, שזה נחשב כמשא ומתן של שמחה ואסור בכל תשעת הימים, ורק במקום הפסד מותר.

ומובא בשם הגרש"א ז"ל שלמרות שהמנהג להימנע ממתנת סתם מתנות בתשעת הימים אף על פי כן נוהגים לתת לנער בר מצוה מתנה (הלי"ש דב"ה יא, אורחות מתנה עמו' רכו). וכן מובא בשם הגר"ש וואזנר ז"ל (קובץ מבית לוי יג עמו' כד) שמתור לתת מתנה לחתן בר מצוה. גם בספר אבני דרך (עמו' 240) הביא תשובה מהגר"י ליברמן ז"ל שכתב דנהוג כולי עלמא לתת מתנות וספרים למי שיש לו בר מצוה בתשעת הימים, ולא שמענו מעולם מי שיפקק בזה.

והוסיף עוד הגר"י ליברמן ז"ל, שגם בחורים שעוברים משיבה קטנה לשיבה גדולה בימים אלו, מותרים לתת מתנות ערך והוקרה למוריהם, דהוי כעין דבר האבד, כיון שמתפזרים למקומות מגוריהם ואחר כך עוברים לשיבות גדולות אחרות. ולפי זה, גם אצל מטפלות וגגנות שיש לחוש שאם לא יתנו כעת המתנה לא יתנו אחר כך, אין בזה חשש.

כתב המשנה ברורה (ס' תקנד ס"ק מא) שאסור לשלוח דורון לחבירו בתשעה באב, לפי שיום זה אסור בשאילת שלום. ומקור הדין הוא ממגן אברהם (שם ס"ק כא) שלמד כן מדיני אבלות, שאסור לשלוח דורות אבל כל כשם שאסור בשאילת שלום.

ממוצא הדברים נשמע שאין אסור זה נוהג רק בתשעה באב, שהוא יום שאסור בשאלת שלום, אבל בתשעת הימים וכל שכן בימי בין המצרים מותר לשלוח מתנות. וכן כתב המקור חיים (ס' תקנב ס"ק) בזה הלשון: 'מנהג פשוט שנוסעים מבית לבית בתשעת הימים, ולקבל דורות כנהוג, ועושים סעודת חינוך'. ולפי זה מותר לתת מתנות לחתן בר מצוה גם בתשעת הימים, וכן מה שנהוג שבסוף שנת הלימודים קונים מתנת הוקרה והערכה לגנת או מטפלת של ילדים, אין חשש לתת לה את המתנה בתשעת הימים.

אמנם בלקט יושר לתלמיד בעל התרומת הדשן (עמו' צח) כתוב: 'לכורני שאין מנהג באושרטיין לשלוח דורות לנוכריים בעומר, אבל ממה"ד ויבש כ"ץ שמעתי שבריינוס נוהגים לשלוח דורות לנוכריים', ע"כ. ומשמע שאפילו בימי העומר היו נוהגים להחמיר שלא לשלוח על כל פנים ליהודים מטעם אבלות, ויש ללמוד מזה דכל שכן שיבימי בין המצרים יש ענין להחמיר.

וכך כתב בספר מסורת משה (עמו' קעב) להגר"מ פיינשטיין ז"ל שאין לתת מתנה

התוך עד שנוצר ממנו צורת אות (סי' לב ס"ז). דבר זה מצוי גם כאשר יש נגיעה בין אות לאות, או באות עצמה בין קו אחד למשנהו באופן שמשנה את צורת ותמונת האות, שאם על ידי הגירוד חוזר צורת האות למקומה הרי זה פסול משום חק תוכות. וכדי לתקן את האות, צריך הסופר לגרד את כל האות לגמרי ואז יכול לחזור ולתקנו. ובענין זה האריכו הספרים לכאן איזה נגיעה נחשב שנשתנה צורת האות ואי אפשר לתקנו על ידי גירוד, ואיזה נחשב שלא נשתנה ואפשר לתקן על ידי גירוד.

כסדרן

תפלין ומזוזות צריכים שיהיו כתובים 'כסדרן' ואסור להקדים אות מאוחרת למוקדמת, וכן אסור להקדים לכתוב פרשה שניה קודם לראשונה. וזהו דוקא בתפלין ומזוזות, דאילו בספר תורה אין פסול של 'שלא כסדרן' (ש"ע סי"א כג'כה).

ומטעם זה, תפלין ומזוזות שנחסר בהם אות אחת, או שנתקלקל בהם צורת אות, אין להם תקנה, וצריך לגרוד כל מה שכתב לאחר האות הפסולה ולכתוב מחדש. ואם יש שמות הקדושים שאי אפשר למוחקם, אין להם תקנה אלא גניזה. אמנם כל שיש בהם צורת האות כהלכה, יכול לעשות שאר תיקונים, ואין בזה פסול של 'שלא כסדרן'.

אמנם, כאשר אות נוגע בחברתה, הרי זה פסול גם אם קרה הנגיעה לאחר שכבר נכתבו הפרשיות, שאם בשעת הגהת הפרשיות רצה הסופר לתקן איזה דבר שאינו מעקב והוסיף דיו עד שנגע אות באות הרי זה פסול כל זמן שלא תיקן (אבל בשבת יש להתיר להמשיך לקרוא בספר תורה כזה ואין להוציא ספר תורה אחר, שסומכים בזה על הרמב"ם שמותר לקרוא בס"ת פסול, ביא"ר סט"ז ד"ה כשנכתב).

ויש שחוששים על נגיעת אות באות גם אם הנגיעה הוא על ידי צבע אחר, ולכן כאשר המגיחים רוצים לסמן איזה אות בעיפרון הם צריכים להיזהר שהסימן לא יגע באות, ולפעמים העיפרון יכול לגרום גם לשינוי צורה שאז הוא פוסל אפילו בדיעבד (עי' משנ"ב ס"ק כב וסא). אמנם מה שמצוי שלפעמים מתפשה הדיו של האותיות מליחות של מים ונעשה ככתם שחרחר על הפרשיות, כל זמן שאינו שחור כמו הדיו של גוף האותיות והאותיות ניכרים היטב כשר (משנ"ב ס"ק עח) אך אינו מהודד (דע"ק סי' רעד סק"ח).

חק תוכות

ממה שנאמר 'וכתבתם' למדו חז"ל (גיטין כ:) שצריכים לצייר את צורת האותיות על ידי פעולה של כתיבה, ולא על ידי פעולות של חקיקה. שאם נפל טיפת דיו על קלף והסופר מגרד את הדיו מסביב עד שהטיפה מקבלת צורת אות, פסול. וזה נקרא 'חק תוכות', כלומר: חקק את

אמונה פשוטה!

רבי שמואל יצחק אב"ד מטשעהרין (ב)

יודע עתידות

בשנת תקס"ז ביום כיפור פרצה שריפה בעיר ברסלב, ואמר אז רבינו ז"ל שנתוודע לו זאת מקודם ע"י רבי שמואל יצחק כמ"ש בחיי מוהר"ן ז"ל: "ואמר שר' שמואל יצחק, שהוא **קנת הרב בטשערין, הודיע לו מקודם השריפה שיהיה**. גם במעוועוועדוקע היה שריפה, והיה אז גם כן ר' שמואל יצחק, והודיע לי מקודם. **שמואל יצחק בגימטרא שרפ"ה** כנכתב בהתורה חסר" (חיי מוהר"ן ס"ל קנ"א).

וכן מבואר בספר ימי מוהר"ג ז"ל: "ביום כיפור בשנת תקס"ז הני"ל, בשעת אמירת כל נדרי, אחר שהתחיל הש"ץ הפזמונים והסליחות שאחר תפילת י"ח, היה שריפה גדולה פה ק"ק ברסלב, ונשרפו כמה וכמה בתים גדולים, והיה רעש גדול מאד, ונתבלבל התפילה, כי כולם ברחו למלט נפשם וביתם. אבל ביתו של רבינו ז"ל לא נשרף אז באותה שריפה. אחר גמר השריפה באותה הלילה של יום הכפור היה פחד ורעש גדול מבני חיל שבאו לבית המדרש שלנו, והיכו כמה אנשים בבית המדרש ובחוץ הפך ופצוץ, שילכו להשקית האש ולכבות האש הנשאר, והיה לנו צער ופחד גדול. אחר כך במוצאי יום כיפור אמר רבינו שר' שמואל יצחק הודיע לו השריפה וכו', שמואל יצחק גימטריא שרפה כנרשם במקום אחר" (ימי מוהר"ג ז"ל אות י"ג).

דברי הרה"ק מכארדיטשוב ז"ע

והנה, לרבי שמואל יצחק זה, נאמרה שיחה נוראה מפי הרה"ק מכארדיטשוב זיע"א, על גדולת רבינו וההתקרבות אליו. וכמסופר בספר חיי מוהר"ן:

"אמר המעתיק, שמעתי שפעם אחת היה הרב הצדיק הקדוש מכארדיטשוב בטירהאוויצע, ובשעה שהיה מיסב על הסעודה עם קהל ועדה גדולה, הפליג מאד במעלת קדושת רבינו ז"ל מצד עצמו, לבד מגודל קדושת זכות אבותיו ז"ל.

ואחר כך הפליג מאד במעלת המקורבים של רבינו ז"ל, ואמר שהוא יודע שרובם ככולם הם לומדים מופלגים יראים ושלמים ואנשי מעשה וכו', ואז אמר על רבי נתן ז"ל שהוא צדיק.

ואחר כך בנסעו משם, וישב עמו בעגלה שלו הרב ר' שמואל יצחק ז"ל מטשעהרין, ואז אמר לו הרב הקדוש הנ"ל: תאמין לי, אם הייתי יודע שהעולם ישמעו בקולי, ואז הייתי צועק בקול גדול מסוף העולם ועד סופו, שכל מי שרוצה להיות איש כשר וצדיק ועובד ה' באמת, יהיה זהיר וזריז להתקרב להרב הקדוש רבי נתן מברסלב. אך ידעתי נאמנה כי אל די לי שלא ישמעו בקולי, אך גם יתעורר על ידי זה מחלוקת גדול גם עלי, ואולי יש אחד שמהרהר בתשובה על ידי, ואפסיד גם את זאת, על כן אני מוכרח לשתוק בענין זה" (חיי"מ ס"י שלי"ג, בהגה"ה).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמן שווארץ שליט"א בעקבות "אוצרות עולם לתרופה".

כמה אנשים. ובכל פעם כשסיפר זאת היה חוזר תיבת 'אלטער אלטער' כמה וכמה פעמים, והדברים עתיקים" (חיי מוהר"ן ת"ג)

ואכן, בכל הדורות היו אנשי שלומנו רגילים לשנן ולחזור ולשנן דיבורי אמונה פשוטים; פשוט שוחחו מהאמונה הישנה והעתיקה, אשר מורשה היא לנו מאבותינו.

זכורנו מימי קדם, כאשר הייתי יוצא משיחת חברים בין אנשי שלומנו, הייתי יוצא עם מוח אחר לגמרי, עם מוח יהודי. ממש כך!

אסור לנו להתבייש מלדבר ולשנן דיבורי אמונה פשוטים. צריכים תמיד לשוחח על האמונה הפשוטה, כאילו זה עתה התחלנו להאמין מבראשית.

ודוגמא לאמונה הפשוטה - שהייתה שיחתם של אנשי שלומנו מהדורות הקודמים - אפשר לראות במכתבו של **רבי נפתלי, תלמיד רביה"ק זיע"א**, שכנראה נשלח ללידיו ר' ליפא, שהתקרב לרבינו יחד עם רבי נפתלי, אך בצוק העיתים, עוד בחיי רביה"ק זיע"א, התרחק ר' ליפא. ולאחר הסתלקות רביה"ק זיע"א התעורר רבי נפתלי לשלוח מכתב ללידיו לעודד אותו ולדבר על ליבו שיראה לכל הפחות לנסוע על ציונו של רביה"ק זיע"א בימי ראש השנה.

ואיך התחיל רבי נפתלי לדבר על ליבו?

הוא הזכיר לו את דיבורי האמונה אשר היו מדברים בצוותא, כאשר הסתופפו בהילו נור של רביה"ק זיע"א עלי ראשם, במחיצתו לפני ולפנים; איך היה רביה"ק זיע"א מרענן ומחדש ומצית בליבם את יקוד להב אש האמונה הפשוטה.

ואלו הם דברי רבי נפתלי לרעהו:

"והנה פנימיות לבבך ולבבי, אשר יודעים ומרגישים נקודת האמונה הקדושה מושרשת בלבבנו מנעורינו, מהזכייה אשר זכינו בנעורינו להתקרב לאור האורות צח הצחצחות בחיר מבחירי צדיקיא, אדמו"ר הנחל נובע מקור החכמה, חכמה אמיתית המלוכשת ומעוטפת באמונה אמיתית דאמיתית, אשר נקודת האמונה הקדושה והישרה הזאת הוא מקור החכמה והאמונה, זכר צדיק וקדוש לברכה. משם זכינו שנשרשת בנו נקודת האמונה האמיתית, להאמין ולהגיד כי ישר דבר ה', צורי ולא עולתה בו".

זה היה שיגם ושיחם של אנ"ש בכל הדורות. ובדורנו אנו, אשר העולם 'מתחכם' ומחדש קיצורי דרך ופטנטים - עלינו להשריש בליבנו טובא לבל נשכח את האמונה הבסיסית והפשוטה, שהכל תלוי בה.

אפשר לסבלם, וכמו כן מסתכל בו חברו להיפך, כי כמים הפנים לפנים, עד שנתעורר שנאת חנם וקטטות ביניהם, וזה הנגע מצוי הרבה מאד והוא שהחריבה את ביתנו. כי באמת צריכין לדון את כל אדם לכף זכות, וכמו שאמרו חז"ל אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ומי הוא זה שיודע להגיע למקום חברו כפי גבול הדעת של חברו שמשם נמשכו ונתגלגלו כל מידותיו ופעולותיו ומעשיו" (שם, שותפים בקרקע ה, טו).

כאיש אחד בלב אחד נביט על הטוב שבנו ובחברינו, ונדבר זה עם זה ביראת שמים, והיא שתעורר נקודת האהבה מלמעלה לגאלנו מהרה גאולת עולם.

מסופר על אחד מגאוני ישראל שעסק פעם בסוגיא עמוקה שזקק להוציא ממנה תשובה לשואליו בדבר הלכה, והשקיע את כל מוחו בבכי הסוגיא ובנה עליה פלפול ארוך ומפותל, עד שלפתע שם לב שנשכחו ממנו יסודות הדין הבסיסיים שעליהם נתמך ועומד כל בנין הפלפול, עד שנתהפך לו הכל כמגדל פורח באויר... ויבקש הגאון הלז ממשמשו להביא שולחן ערוך ולהקריא את דברי המחבר והרמ"א מילה במילה, ככתבם וכלשונם, ואכן כאשר שמע הגאון את יסודות הדברים הכתובים עלי-ספר השולחן ערוך ממילא נתחווירו ונזכרו לו גם כל הפלפולים...

וזה הוא אכן כלל נחוץ ויודע בקרב הלומדים; שכאשר משננים הרבה את לשון המחבר ומכניסים אותו היטב לתוך המוח - אוצרים וזוכרים ממילא את כל הדינים המסתעפים המובאים בנושאי כלים של השולחן ערוך, וכשהשולחן ערוך כאן הכל כאן. וכלל זה תקף שבעתיים בענייני אמונה, שעלינו לשנן ולאמת בליבנו שוב ושוב את יסודות האמונה, כי כאשר אין היסודות הפשוטים מתאמתים אצלנו באיתנות ובנאמנות, עלולים לסטות ולתעות לגמרי...

אדם עלול להיות עסוק בעבודות גבוהות, בשעה שיסודות האמונה אינם נהירין לו כלל. ולמה הדבר דומה, לאדם ה'לומד' מהרש"א לאחר שכבר שכח לגמרי מה כתוב בגמרא...

ועל דבר זה גופא היה רביה"ק זיע"א מדבר רבות עם אנשיו, להתחדש ולהיזכר תמידים כסדרן באמונה הפשוטה והישנה שקיבלנו מאבותינו.

וכן כתב מוהר"ג על רביה"ק זיע"א:

"פעם אחת סיפר מבתן אחד שהיה בלמברג, שבתוך דברי בדיחתו בחרוזים וניגונים כדרך הבדחנים, ענה ואמר: 'דער אלטער אלטער אלטער גאט' -] השם יתברך העתיק, עתיק דעתיקין]. וחזר רביה"ק זיע"א תיבת 'אלטער' כמה פעמים, כמו הבדחן שהיה רגיל להזכיר תיבת 'אלטער' כמה וכמה פעמים. וכן סיפר רביה"ק זיע"א משמו, והזכיר גם כן תיבת 'אלטער' כמה וכמה פעמים עד שסיים 'אלטער גאט'.

וכוננת רביה"ק זיע"א היתה מבוארת שרצה להכניס בנו אמונה בפשיטות, שצריכין להאמין בהשם יתברך שהוא קדמון לכל הקדמונים, עתיק דעתיקין, ואמונתו ירושה לנו מזקני זקנינו אבותינו הקדושים. והדברים מובנים קצת למי שזכה לשמעם מפיו הקדוש. וגם עכשיו יכולין להבין מהם קצת. והיה דרך רביה"ק זיע"א ספר ענין זה של הבדחן כמה וכמה פעמים לפני

המשך מעמוד א'

רוחניות שיפרידו וירחיקו את הלבבות חלילה זה מזה, אלא להתאמץ בכל הכח להבליט את הטוב ולדון לכף זכות, ודוקא משם לרצות לעורר את הזולת.

וכדבריו הנפלאים של רבי נתן: **"צריך כל אדם ליזהר מאד שלא יסתכל הרבה בחברו, כי אף על פי שהוא מצוה גדולה לדבר עם חברו בכל פעם ביראת שמים ולרחם עליו להוציאו מעוונות ופגמים וקלקולים שלו, אף על פי כן צריך ליזהר מאד שיהיה העסק לטובה ולא לרעה לתקן ולא לקלקל יותר ח"ו, שלא יתגלגל מזה מחלוקת או שנאה ח"ו. כי רוב המריבות והקטטות והשנאת חנם נמשך מזה מה שכל אחד מסתכל שלא בעין יפה בחברו ורואה בו פגמים ומדות רעות הרבה עד שנדמה לו שאי**

<p>ברכת מול טוב להרה"ח ר' ישראל איינהייב שליט"א להגל איווים בנו הבה"ח יתען נ"ו עב"ג בשעט"ו הרה"ח ר' דוד זייטש שליט"א יה"ר שייכו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מול טוב להרה"ח ר' אליהו נתן סטארט שליט"א להגל נישואי בנו הר"ר יהודה ה"ו עב"ג בשעט"ו יה"ר שייכו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מול טוב להרה"ח נתן משה צבי וונגפיין ה"ו ולאבו והרה"ח ר' דוד מרדכי חובנין שליט"א ולחוננו הרה"ח ר' מרדכי שפייר שליט"א להגל הולדת הבת הנכדה יה"ר שייכו לגולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להרה"ח ר' שמשון מרדכי שפייר שליט"א להגל איווים בתו עב"ג בשעט"ו יה"ר שייכו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>	<p>ברכת מול טוב להרה"ח אברהם יצחק סאנעט ה"ו ולאבו והרה"ח ר' יוסף קדיש סאנעט שליט"א ולחוננו הרה"ח ר' יוש"ש שטרן שליט"א להגל הולדת הבן והנדה יה"ר שייכו לגולה לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להרה"ח ר' שמשון אשיון שליט"א להגל נישואי בנו הר"ר אליעזר שלמה ה"ו עב"ג בשעט"ו יה"ר שייכו לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה"ק זיע"א</p>
---	--	--	---	--	--